

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาสังคมอย่างหนึ่ง สังคมได้ใช้การศึกษาเป็นสถาบัน ซึ่งเป็นหลักของการพัฒนาพื้นฐานสังคม และปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการสร้างเสริมคุณภาพสถาบันในสังคม เพื่อเสถียรภาพและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ การพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลและสังคมนั้น จะเกิดประโยชน์มากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลัก 3 ประการของการศึกษา ได้แก่ บุคลากร สำนักงานหรือโรงเรียน และหลักสูตรการเรียนการสอน หากพิจารณาองค์ประกอบหลักของการศึกษาทั้งสามแล้ว จะเห็นว่าหัวใจหรือสาระที่สำคัญยิ่ง ก็คือ หลักสูตรการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กนั้น เน้นหนักไปทางใด¹ ปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศได้พยายามปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภายในบ้าน เมืองของตน การปรับปรุงนี้ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละประเทศ แต่จะมีลักษณะสำคัญที่คล้ายกันคือ ความพยายามที่จะให้การศึกษา ส่งเสริมประโยชน์โดยตรงต่อชีวิตประจำวันของประชาชน และปรับปรุงวิธีการจัดการศึกษาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม สังคม การปกครองและ เศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นในขณะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวของสังคมด้วย เพื่อให้ได้ระบบการศึกษาที่ดี ซึ่งสามารถสร้างคนที่มีคุณภาพสนองความต้องการของสังคม

สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน สถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมากจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา

¹ อ่าง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตร (ตอนที่ 1) (กรุงเทพมหานคร : มงคลการพิมพ์, 2508) . หน้าค่านำ.

ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการพัฒนาระบบการศึกษา เรื่อยมาตามลำดับ จนเกิดเป็นแนวในการปฏิรูปการศึกษาครั้งล่าสุดขึ้น และได้ประกาศใช้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 แทนแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 ซึ่งได้ใช้ติดต่อกันมา เป็นเวลานานถึง 17 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 นี้ ได้กำหนดระบบโรงเรียนเป็นแบบ 6 : 3 : 3 คือ ประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นไป¹ ประการสำคัญของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ คือ การประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นความพยายามที่จะจัดหลักสูตรนี้ให้เหมาะสมกับสภาพบ้านเมือง ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย สอดคล้องและตรงกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของ สังคมไทยโดยแท้จริง และหัวใจสำคัญของการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2503 มาเป็นพุทธศักราช 2521 ก็คือ กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งหมายความว่า ครูและนักเรียนจะต้องมีบทบาทแตกต่างกันไปจากเดิม สิ่งที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ คือ การบริหาร การนิเทศการศึกษา การวัดผลประเมินผล และอื่น ๆ อีกหลายอย่าง นับว่าเป็นการ เปลี่ยนแปลงทั้งระบบ²

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไปใช้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ความเข้าใจและความเห็นชอบในหลักการของครูผู้สอน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การนำไปปฏิบัติได้ในสภาพที่เป็นจริง การทดลอง วิเคราะห์ปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือ การช่วยให้ครูผู้ซึ่งมีบทบาทมากที่สุด เกิดความชำนาญและมั่นใจในการใช้หลักสูตร เป็นต้น ดังนั้น เมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับใหม่ พุทธศักราช 2521 จึงเป็นการ เปลี่ยนแปลงที่กระทบกระเทือนต่อระบบต่าง ๆ หลายอย่าง โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ประมาณ 30,000 โรงเรียน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (พระนคร : โรงพิมพ์ยูไนเต็๊ดโปรดักชั่น, 2520), หน้า 3.

² กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (พระนคร, โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2521), หน้า 154.

ไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดใด หน่วยงานใด จำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้สอดคล้องและตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย และเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521¹

ตลอดระยะเวลาที่มีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ อาทิเช่น กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา ได้พยายามติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษานี้อยู่ตลอดเวลา ช่วยให้ทราบถึงปัญหาการใช้หลักสูตรที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ ได้ติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหลักสูตรใหม่ จึงไม่สอนตามแนวหลักสูตรใหม่²

ประมวล เสนาฤทธิ์³ ได้ทำการวิจัย เรื่องระดับการใช้หลักสูตรของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผู้บริหารโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่หรือร้อยละ 55 มีความคิดเห็นที่สามารถปฏิบัติตามแนวการใช้หลักสูตรในระดับปานกลาง ร้อยละ 38.8 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 4.7 อยู่ในระดับต่ำ และร้อยละ 1.2 อยู่ในระดับสูงมากตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการที่วางไว้ในระดับปานกลางถึงต่ำ ซึ่งเป็นผลที่ไม่น่าพึงพอใจนัก

¹ กรมวิชาการ. คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร, เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์, 2521). หน้า 297.

² กรมวิชาการ. สรุปรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ. ไม่มีลำดับเลขหน้า (อัดสำเนา).

³ Senarith, Pramuan. An Assessment of The Implementation of Planned Curriculum Change In Elementary Schools In Bangkok Thailand. Doctoral Dissertation, U.of Pittsburgh, 1980. pp. 84-87.

ดังนั้น หากจะปล่อยให้การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ประสบ
กับปัญหาเช่นนี้ต่อไป หลักสูตรจะไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ที่วางไว้ ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสีย
เวลาและทรัพยากรอย่างมหาศาลในการพัฒนาหลักสูตรโดยไม่ได้ผลคุ้มค่า ฉะนั้น เพื่อแก้ไข
ปัญหาการใช้หลักสูตรดังกล่าวนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่มีส่วนเกี่ยว
ข้องโดยตรงกับการพัฒนาหลักสูตร จึงได้จัดทำมีโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประ
ถมศึกษาขึ้น ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งจะส่งเสริมการใช้หลักสูตรประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ครูมีแหล่งศึกษาดูงานการใช้หลักสูตร¹

โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา นี้ ได้แบ่งระยะเวลาในการ
ดำเนินงานของโครงการออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระหว่างปีการศึกษา 2523 -
2526 และระยะที่ 2 เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นไป ดังนั้นโครงการโรงเรียน
ผู้นำการใช้หลักสูตร จึงได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เรื่อยมา โดยมีหลักการ
ในการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง แต่ละจังหวัดหรือสังกัดควร
จะมีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ประการที่สอง การเข้าร่วมโครง
การฯ ต้องเป็นความสมัครใจของโรงเรียน และประการสุดท้าย คณะครูในโรงเรียนพร้อมที่
ปฏิบัติการใช้หลักสูตรให้เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ ทั่วไป โดยใช้งบประมาณตามปกติที่
มีอยู่ พยายามช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด และได้รับความช่วยเหลือเฉพาะด้านวิชาการและ
แนวคิดในการปฏิบัติเท่านั้น²

ในการคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาเข้าร่วมในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้
หลักสูตร ระยะแรกจำเป็นต้องจำกัดจำนวนไว้ เพราะต้องมีการประชุมชี้แจงบุคลากรของ
โรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการ จึงได้กำหนดจำนวนโรงเรียนในโครง
การฯ สำหรับปีการศึกษา 2523 ไว้ดังนี้ โรงเรียนในส่วนภูมิภาคกำหนดให้จังหวัดละ 3 -
10 โรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของแต่ละจังหวัด ซึ่งจังหวัดทั้ง 72 จังหวัด ได้คัดเลือกโรงเรียน
เข้าร่วมในโครงการฯ รวมทั้งสิ้น 354 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนในส่วนกลางมี 3 สังกัดด้วยกัน

¹ กรมวิชาการ, "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา", จุลสาร
โรงเรียนผู้นำ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มีนาคม 2524) : 3.

² เรื่องเดียวกัน , หน้า 3.

คือ สังกัดกรุงเทพมหานคร 30 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 15 โรงเรียน และสังกัดกรมสามัญศึกษา 15 โรงเรียน ดังนั้นในปีการศึกษา 2523 จึงมีโรงเรียนในโครงการฯ ทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลางจำนวน 414 โรงเรียน ซึ่งจำนวนโรงเรียนในโครงการฯ นี้ จะขยายให้มากขึ้นทุกปี จนกระทั่งมีจำนวนเพียงพอที่จะส่งเสริมการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไป ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และโรงเรียนในโครงการฯ ซึ่งอาสาสมัครจะพัฒนาโรงเรียนของตนให้เป็นแบบอย่างในการใช้หลักสูตรแก่โรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไป จำนวน 414 โรงเรียนนี้ ยังไม่ถือว่าโรงเรียนกลุ่มนี้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา แต่หลังจากที่โรงเรียนเข้าร่วมในโครงการฯ และได้ปฏิบัติดำเนินงานไปแล้วระยะหนึ่ง จะมีคณะกรรมการประเมินผลของจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัดออกไปประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการฯ โดยใช้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่กรมวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องได้กร่างขึ้น และจังหวัดจะนำไปปรับขยายให้เหมาะสมกับแต่ละจังหวัด เป็นแนวทางในการประเมินผล ซึ่งขณะนี้จังหวัดต่าง ๆ ได้มีการประเมินว่าโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร โรงเรียนใดได้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 เมื่อเดือนกันยายน ปีการศึกษา 2524 จำนวน 180 โรงเรียน และจะได้รับการประเมินเป็นรุ่น ๆ ทุกปี

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการทราบว่าศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา ในฐานะที่เป็นผู้ที่นำโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาไปปฏิบัติ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการอย่างไร ตลอดจนมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการเพียงใด ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524 จำนวน 180 โรงเรียน เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในด้านหลักการดำเนินงานของโครงการฯ การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยพยายามเก็บข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริงที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และนำมาวิเคราะห์เสนอ เป็นรูปของงานวิจัยโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา-ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาในการดำเนินงาน ของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในด้านหลักการดำเนินงานของโครงการฯ การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาในการดำเนินงาน ของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในด้านหลักการดำเนินงานของโครงการฯ การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ด้านหลักการดำเนินงานของโครงการฯ แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แตกต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา ที่ใช้เป็นตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้ตอบแบบสอบถามตามสภาพ เป็นจริงทุกประการ

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เกี่ยวกับการสำรวจความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำ การใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1.1 หลักการดำเนินงานของโครงการฯ
- 1.2 การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ
- 1.3 การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
 - ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร
 - การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - สื่อการเรียนการสอน
 - การวัดผลและประเมินผล

2. การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

- 2.1 ศึกษานิเทศก์จังหวัด เฉพาะจังหวัดที่มีโรงเรียนประถมศึกษา เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524 เท่านั้น
- 2.2 ผู้บริหารโรงเรียน คือ ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524 เท่านั้น
- 2.3 ครูประถมศึกษา คือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรรุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524 เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ระยะที่ 2 ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นไป ในการช่วยส่งเสริมให้ครูประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ทั่ว ๆ ไป สามารถใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูประถมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับหลักการและเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นโดยศึกษา ค้นคว้า จากเอกสารหลักสูตร แผนการสอน รายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของหน่วยงานต่าง ๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบ (Check List) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแก้ไข และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์ กรุงเทพมหานคร 3 คน ผู้บริหารโรงเรียน 3 คน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน ในโรงเรียนวัดธาตุทอง โรงเรียนวัดราชสิทธิาราม และโรงเรียนวัดบวรมงคล จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป
2. กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษาในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร รุ่นที่ 1 จำนวน 450 คน ได้แก่
 - 2.1 ศึกษานิเทศก์จังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา จากจังหวัดที่มีโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร รุ่นที่ 1 จำนวน 45 จังหวัด ๆ ละ 2 คน รวม 90 คน
 - 2.2 ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่-โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร รุ่นที่ 1 ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 180 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 180 คน
 - 2.3 ครูประถมศึกษา คือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 จำนวน 180 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เลือกมาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 180 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งและรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์เป็นบางส่วน และส่งและรับคืนด้วยตนเองเป็นบางส่วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลส่วนตัวแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฯ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยเสนอเป็นตารางค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างของทุกกลุ่ม ที่ระดับมีนัยสำคัญที่ .05 โดยการใช้ Studentized Range Statistics

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปราย และเสนอแนะ

คำจำกัดความ

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการลงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูประถมศึกษาในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1

โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร หมายถึง โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เรื่อยมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านต่อไปนี้ คือ ด้านหลักการดำเนินการของโครงการฯ ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และด้านการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

ด้านหลักการดำเนินงานของโครงการฯ หมายถึง ด้านแนวคิดและหลักการของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ด้านการช่วยเหลือโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ หมายถึง ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกรมวิชาการกับจังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด ระหว่างจังหวัดกับโรงเรียน ระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับโรงเรียน และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน

ด้านการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 หมายถึง ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524 จำนวน 180 โรงเรียน

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เฉพาะจังหวัดที่มีโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524 เท่านั้น

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524

ครูประถมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา รุ่นที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2524